

Az Újság munkatársa hozza nyilvánosságra:

A százéves pesti árvíz a bécsi császári levéltár titkos kémjelentéseinek megvilágításában

Irta Lestyán Sándor

1838 március 13-án, az alkonyatba boruló délutánon félreverték a pesti harangokat, mert a Felsődunáson a nagy folyam áttörte a gátat. Három napon át tartott az árvízveszedelem, melynek pusztításairól kitűnő könyvek, rölapok, ujsághírek, naplójegyzetek és képek, metszetek, rajzok adnak eleven beszámolót az utókornak. A szomorú évfordulón olyan adatokkal gazdagítjuk a százéves pesti árvíz kulturhistóriáját, mely most kerül először nyilvánosságra. A bécsi császári titkos levéltárban állította össze az *Újság* munkatársa azokat a titkosrendőri jelentéseket, melyeket a császári udvar rettegett rendőrminisztere, *Sedlitzky* kapott pesti kémektől. Ezekben a kémjelentésekben bizonyára sok a valóság, de sok a fizetett rendőrpecsovicsok fantáziája is. Bárhogyan van, a nagy pesti árvíz és annak közvetlen szereplői a jelentések tükrében nagyon érdekes megvilágítást kapnak. *Erősen torzít ez a tükör*, az akkori bécsi császári udvarnak kedves szemmel, a rendőrminiszter urnak hizelgő nyelven készülték a beszámolók. Csak a legjellemzőbekeket és a legérdekesebbeket közöljük a titkos levéltárban őrzött adatokból. Nem is kell megjegyzést, magyarázatot fűzni egyikhez sem. Mind beszél magáért, mind beszél helyettünk. Előljáróba talán csak annyit mondjunk, hogy az áradat már elvonult, amikor az első jelentés kelt. Akkor már nagyban folyt a gyűjtés nemcsak a hazában, hanem Bécsben, sőt egész Ausztriában a szerencsétlenek felszegélyezésére. És bár *Wesselényi* Miklós, „Az árvíz hajós” hasztalan tüntette ki magát önfeláldozó bátorságával a mentés munkájában: a bécsi udvar előtt kegyvesztett volt, s a bécsi udvar nem tudott meghocsátani.

A romokat most hordják el

1838 április 3-án kelt titkos jelentés: Pesten és Budán a hit és a bizakodás már visszatért, annál is inkább, mert újabb pusztulásról csak keveset, vagy egyáltalán semmit sem lehet hallani. A házak, különösen amelyek Pesten omlottak össze, a város legrosszabb épületei vol-

tak és szeggyenteljes képet nyújtottak már az árvíz előtt is. A romokat most hordják el, az épületeket kezdik helyreállítani. A palatinus rendeletére megkezdett muzeumépítkezés nagyon jó hatással van a lakosságra. Báró *Sina* és *Rotschild* nagyobb adományt juttattak el a károsultak segélyezésére. A magnások viselkedését, magatartását nagyon dicsérően emlegetik, különösen a *Wesselényi*-t. A közhangulat az, hogy mind a két város roppant előnyére szolgálna, ha a Dunát állandó hid ivelné át, a partokat kiépítenék, védőműveket emelnének s mindezek a munkák mennél hamarabb megindulnának.

Foghusvérést 5-6 nap
foglalulást 2-3 hét
alatt gyógyít

Fogkrém

ára —,80
és 1.60 pengő

Nincs fogkő. Hófehér
fogak, üde lehellet.

Szájviz

ára 1.80,
3.30
és 6.30 pengő

Főlerakat: URÁNIA VEGYIPARI ÉS KER. RT., Budapest, Fő-utca 1

A főherceg subscriptiója

1838 április 13-án kelt titkos jelentés: Március 31-én *Wesselényi*, *Ráday* és *Bárfay* a Magyar Királyban ebédelték. Társaságukban volt két ismeretlen magyar is. Ezek egyike megemlítette, hogy a pesti árvíz károsultak javára küldött ausztriai adományokat a bécsi kormány szócsové, az *Allgemeine Zeitung* rendszeresen közli. *Wesselényi* hozzátette, hogy Bécsben ezeket a segélyeket mint „gazdag adományokat” könyvelik el. Megjegyezte, hogy a lap szerkesztőjének furcsa fogalmi lehetnek Pestről, mert a főherceg subscriptióját szintén mint „gazdag adományt” jelenti be. A főherceg adományát bőkezűnek, gazdagnak lehetne mondani egy kisközség számára, de nem Pestnek, mely 70 milliót kárt szenvedett. *Bárfay* erre megjegyezte: „Persze, mihelyt a legapróbb dolgot cselekszik Magyarország javára, azt a bécsi lapok már felfújják, telekürtölik vele a világot, megszólaltatják a harsonákat, hogy dokumentálják a császári udvar atyai gondoskodását velünk szemben. Minnél ritkábban van módjuk ilyesmit kikiabálni, annál sürűbben hallgatják persze agyon, amikor a nemzet kéreseit elutasítják, amikor kutyába se veszik a magyar népet, amikor a panaszokat meg sem hallgatják. „Gazdag adományokról” beszélnek, de letagadják, mennyi haszna és előnye van Bécsnek és egész Ausztriának Magyarországból, még pedig nem is olyan ritkán, mint egy ilyen árvízsegélyezés, hanem állandóan. Ilyesmivel nem dicsekednek el! Ha a tájékozatlan külföld ezekről a „gazdag adományokról” olvas az *Allgemeine Zeitungban* és a többi bécsi ujságban, még azt hiheti, hogy szerencsés és boldog a magyar, mert a császári udvar és egész Bécs jó-tékonyságát élvezi.

A Dunát szabályozni kell

1838. április 13-án kelt titkos jelentés: A főváros biztosítására irányuló törekvés még határozatlan. Egyelőre csak annyit beszélnek róla, hogy a következő országgyűlésen feltétlenül szótáteszik, s követelik, hogy a Dunát szabályozni kell. Különböző errefonatkozó terveken dolgoznak, melyeket a megyék gyűlésein majd előterjesztenek. Ezekkel a tervekkel a bécsi kormányt akarják befektetni, azért úgy beszélnek a tervekkel kapcsolatban, hogy a költségeket a magyar nemzetnek kell viselni.

Aki nem fizet: nem kap igazságot

1838. április 17-én kelt titkos jelentés: Mindenki fel van háborodva a pesti tanács ellen.

